

Ekim 1965; Bir Zamanlar Endonezya'da...

Şimdilerde sadece büyük depremleri, volkan patlamaları, ekonomik ve de İslami halleriyle bildiğimiz Endonezya, bir zamanlar dev gibi komünist partisiyle ünlüydü. Dünyanın Çin ve Sovyetler Birliği'nde sonra üçüncü büyük, kapitalist ve de 'üçüncü' dünyanın da en büyük komünist partisi olan Endonezya Komünist Partisi'nin (PKI) üye sayısı üç buçuk milyon kadardı. Hollandalı devrimci Marksist ve daha sonranın bir dönem Sol Muhalefet üyesi H. Sneevliet ve yoldaşlarınca kurulan ve 1920'lerden, yani ülkenin Hollanda sömürgesi olduğu zamanlardan başlayarak uzun yıllar bağımsızlık ve sınıf mücadelesi içinde etkili olan bu güçlü parti sendika, işçi, gençlik, kadın vs. kitle örgütlenmeleri, aydınlar ve ordu içindeki gücüyle on milyonluk bir kitleyi de siyasi olarak kontrol ediyordu.

Buraya kadar iyi, ancak... Bu devasa partinin (yeryüzünün üçüncü büyük KP'si) bir küçük kusuru vardı: Parti, zamanın dünya sosyalist hareketi içindeki hâkim anlayışa uygun olarak, sosyalizmi daha sonraki bir aşamanın, henüz sırası gelmemiş bir işi olarak görmekteydi. Bütün o cüssesi, azameti ve devlet aygıtı içindeki ağırlığıyla resmen '**Güdümlü Demokrasi**' adı verilen bir programa dayanan politik düzenin bir parçası, 'iktidar sacayağı'nın temel direklerinden biri haline gelmişti. Hatta öyle ki, dönemin Endonezya Cumhurbaşkanı, Endonezya Milliyetçi Partisi'nin önderi ve 'Bağılantısızlar Hareketi'nin kurucularından Ahmet Sukarno, 'ulusal birlik' politikasını 1960'ta resmen **NASAKOM** adını verdiği bir temele dayandırmaktaydı: 'Nasyonalisme-Agama-Komunisme', Türkçesi **Milliyetçilik-Din-Komünizm!** Yani partinin adının ve ideolojisinin Kutsal Kitap'ta yer alması gibi bir durum; hem de büyük meleklerden veya peygamberlerden biri olarak. Neredeyse bir 'Baba-Oğul-Kutsal Ruh' üçlemesi! Parti, Çin ve Sovyet bürokrasilerinin de desteğiyle, Endonezya burjuvazisinin politik önderi Sukarno'nun peşine takılıp onun 'antiemperyalist, antisömürgeci, bağımsızlıkçı ve üçüncü dünyacı' yolunda emin adımlarla yürüyordu. Yani bir nevi 'milli mutabakat' veya iktidardaki **halk cephesi** misali! Gerçi arada bir bütçe harcamaları gibi konularda Sukarno'ya itiraz edip şöyle bir hırpalandığı da olmuyor değildi, ama işler yine de yolunda sayılırdı. (1948'de de saldırıya uğramıştı.)

Kanlı son!

Ancak bazı durumlar vardır ki ağzınızla kuş tutsanız, birilerine yaranamazsınız. PKI için de böyle oldu. Soğuk Savaş döneminde, hem de Vietnam Savaşı sürerken, ne kadar 'mülayim'de olsa bu cüssede bir komünist partisinin Asya'daki varlığı, başta ABD olmak üzere emperyalist güçleri, dünya ekonomisiyle artık daha farklı yakınlaşmaların zamanının geldiğine inanan Endonezya burjuvazisini ve komünizme karşı emperyalizmle işbirliğine her daim hazır İslam gericiliğini rahatsız etmekteydi.

1965 yılının 30 Eylül günü, neredeyse 'mutlak bir ihtimalle' CIA tarafından tezgâhlanan, Hava Kuvvetleri'ndeki komünistlerin de adının karıştığı ve altı generalin öldürüldüğü 'darbe teşebbüsü'nü bahane eden Yedek Stratejik Kuvvetler Komutanı General Suharto, (Sonraki otuz yılın cumhurbaşkanı; kendisi nasılsa hayatta kalmıştı!) bu 'komünist darbeyi bastırmasının' hemen ardından sanki eli kulağında beklermişçesine karşı harekâta başladı. **18 Ekim'de** Başta Cava Adası olmak üzere bütün ülkede, bu arada şimdinin barış ve tatil cenneti Bali'de, CIA'nın hazırladığı söylenen ölüm listelerinin de yardımıyla asker ve İslamcıların (ve de Hinducuların) önderliğindeki 'dindar ve de muhafazakâr' Endonezyalıların da katıldığı korkunç bir katliam başlatıldı. Tahminlere göre 300 binle 1 milyon arasında komünist veya komünist sempatizanı işçi, köylü ve aydının ateşli silahlar, palalar, bıçaklar ve sopalarla yok edildiği katliam dört ay sürdü. TIME Dergisi yayımladığı bir haberde, derelerin ve akarsuların

cesetlerle dolması nedeniyle nehir ulaşımının ciddi olarak sekteye uğradığını yazıyordu. Parti, o devasa gücüne rağmen bir iki istisna dışında herhangi bir silahlı direniş gösteremedi. ‘Ülkenin Hayırlı Evladı Nişanı’ sahibi parti lideri Nusantara Aidit ve birçok parti önderi yakalanarak öldürüldü. İşçi sınıfı iktidarını ‘şu anın gerçeklerine’ yani ‘reel politik’e uygun bulmayıp uzak bir geleceğin hayali olarak gören Endonezya Komünist Partisi, ‘antiemperyalizm ve bağımsızlık’ sevdasının kurbanı oldu! Hem de emperyalizm ve yerli (milli) burjuvazinin darbesine rağmen ‘ortada yanlış bir anlamın olduğunu; parti birimlerinin ve kitle örgütlerinin Başkan Sukarno’nun emirlerine uyması ve ordu güçlerine yardım etmesi gerektiğini’ söyleyerek! Parti bir nevi soykırım sonucu yok edilip tarihten silindi. ‘Komünist’ çevreler de dahil olmak üzere neredeyse bir daha adı hiç anılmadı. Sanki hiç var olmamıştı. Katliam, sonraki yıllarda (o zamanları hatırlayanlar bilir) sadece İslamcılarının dilinde gurur ve neşe yüklü bir tehdit cümlesi olarak ‘Sizi de keseriz ha!’ biçiminde izini sürdürdü. Sonra Endonezya’nın ‘ekonomik kalkınması, İslamlaşması ve tabii âfetleri’ içinde unutulup gitti

Sınıfa karşı sınıf

Tabii, öyle ‘soykırıma’ uğramış dev boyutlu parti hikâyeleriyle, memlekette işçi sınıfı içinde gerçek manada örgütlenebilmiş partilerin yokluğundan şikâyet eden insanların umudunu kırmak niyetinde falan değilim. Sadece, devrimci prensiplerle işlemediği hallerde partilerin de, cephelerin de bir işe yaramayacağını, üstelik büyük felaketlere yol açabileceğini belirtmeye çalışıyorum.

Bakın bu cephe ve ittifak mevzuları çok önemlidir. Öyle ona buna ‘sosyal faşist’, ‘hain’ falan diyerek bok atıp müttefik beğenmemeye gelmediği gibi, önüne gelenle de sarmaş dolaş olmayı kaldırmaz. Bu iki halin de tarihsel örnekleri vardır. Mesela birincisinde devasa işçi sınıfı partilerine ve işçi kitle örgütlerine sahip Almanya, tek kurşun atılmadan Hitler’e, ikincisinde ise İspanya, silahlı bir işçi-emekçi köylü devrimi de tasfiye edilerek Franco’ya teslim edilmiştir. Birincisinde bir cephe kurulmadığı için, diğerinde ise kurulduğu için!

Bana arkadaşını söyle...

‘Cephe’ denilen şey öyle kendi başına kurulmaz; kurulsay da ona cephe denmez. Cephe başkalarıyla kurulur. Ancak ‘bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim’ prensibi burada da geçerlidir. Devrimci sınıf mücadelesi ‘sınıfa karşı sınıf’ esasına göre yürür. Yani dostları ve ahbabları iyi seçmek ve de kendi cinsinden seçmek gerekir. Üstelik bu işlerde aynen ‘sınıf bağımsızlığı’ gibi ‘örgüt bağımsızlığı’ da esastır. Yani ortak bir düşmana karşı iyi saptanmış, sınırları ve amacı belli ortak bir program ve hedefler doğrultusunda güç birliği yapılırken ‘birlikte vurulur’ ancak ‘bayraklar karıştırılmaz.’ Bu işlerde ruhunu da, bedenini de korumak esastır. Çoğu zaman ağır basan küçük burjuva ruhumuz ve mantığımız, özellikle de sıkışık zamanlarda, bize ‘en iyi ve en garantili cephenin en geniş cephe’ olduğunu fısıldasay da bu doğru değildir. Burada ‘Cephenin yelpazesi ne kadar genişlerse devrimci ve sınıfsal gücü o kadar azalır’ prensibi geçerlidir. Troçki, faşizme karşı mücadelede cepheler meselesine ilişkin bir yazısında ‘vektör’ örneğini verir ve mealen ‘Cephenin güçleri arasındaki açı ne kadar büyürse vektör o kadar küçülür!’ der; yani gücü kuvveti manasında. O nedenle cephenin sınıfsal karakteri çok ama çok önemlidir. Zaten işçi sınıfının, toplumsal mücadelelerde toplumun diğer emekçi kesimlerine önderlik etmesi ancak oluşturduğu cephenin sınıfsal ve devrimci karakterinin sağlamlığına ve gücüne bağlıdır. Diğerlerinin güveni veya tarafsızlığı ancak böyle sağlanır. Bu nedenle devrimci dönemde Komünist Enternasyonal, açık ve net bir biçimde işçi sınıfı ve emek örgütlerinin oluşturduğu bir **‘proleter birleşik cephe’**’yi, yani **‘birleşik işçi cephesi’**’ni programının temel maddelerinden biri olarak öne sürmüştür. Bu, aynı

zamanda işçi sınıfının burjuvaziye karşı **bağımsızlığının** da ifadesidir. Bakmayın, küçük burjuva ruhumuzu ne kadar serinletse ve kulağımıza ne kadar hoş gelse de, ‘halk cephesi’, yine aynı anlama gelmek üzere ‘milli cephe’, ‘yurtsever cephe’ gibi anlayışlar devrim ve sosyalizm hedefinden vazgeçip ‘vatan-millet-demokrasi’ adına (milli) burjuvaziyle işbirliğinin, daha doğrusu ‘avukatları aracılığıyla’ onun kuyruğuna takılmanın öteki adıdır. Sosyalizmin tarihinde ağır yıkımlara ve felaketlere yol açmıştır. Diğer pek çok tarihsel örneğin yanı sıra 1965 Endonezya’sında da olduğu gibi...

Hakkı Yükselen, 16 Ekim 2014